

REGISTERBLAD

Namn: Leif Göthe (981007)

Område av riksintresse för naturvård i Västernorrlands län

Områdesnummer: NRO22046

Områdesnamn: Röån-Betarsjöns tillrinningsområde

Kommun: Sollefteå kommun

Kartblad: 20 G SO, 20 H SV, 20 G NO, 20 H NV

Läge: 20G3J2B0C

Area: 5023 ha

Naturgeografisk region:

30a. Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsomr.: Relativt flackt område med tämligen hög myrprocent

32c. Norra Norrlands och norra Finlands barrskogsområden och och bergkullslätter.

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 38 Ångermanälven

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsformer: Vågig bergkullterräng

Riksvärde

Vattendrag	Fauna	
Sjö		

Värdeomdöme: Röån är det största vattendraget inom länet med ett helt oreglerat avrinningsområde. Länets näst största sjö, Betarsjön, belägen inom avrinningsområdet, har således ej varit reglerad. Detta förhållande är mycket ovanligt för en sjö i södra Norrland där nästan samtliga vatten av någon betydelse reglerades under flottningstiden. Denna orördhet utgör Röåns och Betarsjöns största skyddsvärde. Tillflödena Ruskån och Rinnån har funktion som reproduktionsområden för Betarsjöns öring. I Ruskåns biflöden, Smulevattenån och Kärmsjöbäcken finns reproducerande flodpärlmusslebestånd (sårbar). Utter (sårbar) förekommer inom stora delar av vattensystemet.

Huvudkriterier:

B. Väsentligen opåverkade områden

C. Områden med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter

Förutsättningar för bevarande:

Vattendragen och sjöarna inom Röån-Betarsjöns tillrinningsområde bevaras i och återställs till ett så naturligt miljötillstånd som möjligt.

- Vattenkvaliten uppfyller fastställda miljö kvalitetsmål för naturvatten.
- Ingen vattenreglering och inga dikningar.
- Inga torvtäkter inom tillrinningsområdet.
- En tillräckligt bred skyddszon av träd och annan vegetation sparas längs stranden.
- Inga inplanteringar av främmande arter eller fiskstammar.
- Inga fiskutsättningar med undantag för genetiskt material från ursprungsbestånd.
- Biotopvård utförs på ett sådant sätt att vattenbiotopen återställs till så naturliga förhållanden som möjligt.
- Onaturliga vandringshinder för fisk och andra organismer elimineras. Vägövergångar är utförda så att uter kan passera obehindrat och att den naturliga botten i vattendraget bibehålls eller återställs.

Säkerställande:

Klarlägg hur vattenekosystemet kan skyddas.

Områdets huvuddrag: Området av riksintresse omfattar Röån och Betarsjöns tillrinningsområde med tillflödena Smulevattenån, Kärmsjöbäcken, Ruskån och Rinnån, vars källflöden sträcker sig in i Jämtlands län.

Betarsjön är länets största sjö med en yta av 3297 ha med ett maxdjup på 43 m och ligger 196 m öh. Den är en av länets största oreglerade skogsjöar. Sjön mynnar i Ångermanälven via den likaledes oreglerade Röån. De två största tillflödena är Ruskån och Rinnån. Betarsjön kan karaktäriseras som en näringsfattig klarvattensjö med stora öppna "fiärder", få öar, många branta stränder och några strandängar. I en del vikar förekommer kraftig vassvegetation. Sjöns mer ursprungliga fiskbestånd är tämligen representativt för en större skogsjö under HK med bl a sik, siklöja och nors. Dock har utsättningsförsök tillfört sjön flera "främmande" fiskarter som lax, gullspångsöring, öring, harr, gös, kanadaröding och ål. Undersökning av förekomsten av istidsrelikter har påvisat förekomst av pungräka *Mysis relicta* i sjön. Vattnet har relativt god motståndskraft mot förorening. Betarsjön är referenssjö i länsstyrelsens och naturvårdsverkets studier av föroreningen. Sjöns vattenvegetation betecknas som artrik med bl a många natearter. Av botaniskt intresse är även förekomsten av fackelblomster på sjöns stränder. Arten har här sin enda växtplats i Ångermanlands inland. Även ornitologiskt hyser sjön vissa värden, då deltaområdena vid Ruskåns och Rinnåns inlopp samt de flacka strandängarna utgör rastplatser för flyttfåglar. Bland häckfåglar kan nämnas storlom och sångsvan. Betarsjön utnyttjas i hög grad för fritidsfiske och övrigt rörligt friluftsliv.

Röåns längd från Betarsjön till dess utlopp i Ångermanälven är ca 25 km. Dess medelvattenflöde vid mynningen är 6,7 m³/s, varav Tarån, som tillstöter i åns nedersta del, bidrar med drygt 1 m³/s. Betarsjöns stora areal verkar utjämnande på Röåns vattenföring. Ån har ett extremt flackt lopp, med endast ett par meters fallhöjd på 2 mils sträcka. Det nedersta partiet av ån faller dock ca 40 m före sammanflödet med älven. Ån är oreglerad. Rester av äldre kvarnar, sågar etc och ett mindre bykraftverk finns dock i viss utsträckning kvar i ån. Röån har varit allmän flottled fram till 1968. Fiskbestånden utgörs av gädda, abborre, harr, öring, nejönöga, stensimpa och lake. Här finns även flodkräfta, vars beståndsstorlek dock är okänd. ns omgivning består till övervägande delen av skogsmark. Dess lopp är till stor del meandrande och går i två mil genom ett deltaplan från den gamla havsnivån. En ca 20 ha stor utvidgning i åns mellersta del bildar en tjärn med kraftig övervattensvegetation. Området är en intressant fågelrastplats och häckningslokal för änder och sångsvan. Bland det högre djurlivet märks särskilt en talrik bäverstam. Uter vistas regelbundet i området. Belägg för någon fast stam finns ej, men biotoperna får anses som mycket goda. Röån utnyttjas som kanotled och i viss utsträckning för fritidsfiske.

Ruskån och Rinnån är Betarsjöns huvudtillflöden. Åarna präglas till stor del av områdets sedimentavlagringar. Två större åsar följer på var sitt håll vattendragen. Mindre biåar, olika bildningar av glacialfluvialt material, nipor, dödismorän och i terrängen kraftigt markerade ågropar ger åarna ett meandrande och rikt varierat lopp. De omges huvudsakligen av vidsträckta tallmoar.

Särskilt Ruskån har i sitt övre lopp en örtrik strandflora. Ruskån innehåller även ett mycket rikt bestånd av flodpärlmussla. Båda åarnas mynningsområden i Betarsjön är uppgrundade genom deltabildningar och är intressanta fågelrastplatser. Åarna anses även vara av betydelse som reproduktionsområden för främst Betarsjöns öringsbestånd.

Smulevattenån rinner från Smulevattnet till Ruskån och är cirka 4,5 km, ån faller 42 meter på denna sträcka. Avrinningsområdet är litet och består till största delen av skogsmark med inslag av våtmarker, sjöar och en mycket liten del öppen mark. Vattendragens omgivningar består av skogsmark med inslag av våtmarker. Vattendraget kan karakteriseras som en skogsbäck. Ån har tidigare utnyttjats för flottning, det har även funnits en kvarn. Idag är Smulevattenån relativt opåverkad och kan betecknas som ett naturvatten, dock finns flottledsrensade sträckor som bör återställas med biologisk återställning. Smulevattenån hyser ett fungerande flodpärlmusselbestånd och utter finns i området.

Kärmsjöbäckens längd från Stor-Kärmsjön till mynningen i Ruskån är 10 km och bäcken faller 94 meter på denna sträcka. Avrinningsområdet är 32 km² och består till största delen av skogsmark med inslag av våtmarker (13 %) och sjöar (3 %). Vattendragens omgivningar består till största delen av skogsmark med inslag av våtmarker. Kärmsjöbäcken kan karakteriseras som en skogsbäck med näringsfattigt, betydligt färgat vatten med svag till god buffertkapacitet. Bäcken har tidigare utnyttjats för flottning och det har funnits minst en kvarn. Nedersta sträckan har undgått flottledsrensning då man flottats direkt från Lill-Kärmsjön ut i Ruskån. Idag är bäcken relativt opåverkad och kan betecknas som ett naturvatten, dock bör vissa delar återställas med hjälp av biologisk återställning. Fiskfaunan i bäcken består av öring, lake, gädda och bäcknejonöga. Bäcken hyser ett väl fungerande flodpärlmusselbestånd.

Anmärkningar:

Referenser: Ådalens kommun, 1980. Ådalen. - Den geologiska utvecklingen vid slutet av istiden. Istvan Fözö.

Ådalens kommun, 1983. Natur i Ådalen

Ådalens kommun, 1980. Ådalen, - landskapet. översiktlig landskapsinventering. A Viotti.

Ådalens kommun, 1981. Ådalen, - växter och djur. översiktlig naturinventering. R Frylesko och A Viotti.

Guvå L, 1971. naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 2. Ångermanland: Hdalen.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Wallin B Ch, 1982. De mindre vattendragen i Västernorrlands län. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Publ 1982:4.

Wallin B Ch, 1982. Röån, - en naturinventering. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Publ 1982:9.

Simonsson P, 1980. Fågelmynar i Västernorrlands län. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Publ. 1980:3

Fözö I, 1975. översiktlig grusinventering i Västernorrlands län. Läns' styrelsen i Västernorrlands län. Publ. 1975:17.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Sjö- och vattendragsinventering. Opubl.

Simonsson P, 1979. Urskogar och naturskogar i Västernorrlands län. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Publ 1979:1